Lähettäjä: Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry (TV-KY ry) **17.11.2017/KN**

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Aika: perjantai 17.11.2017 klo 9.30 (määräaika 08.00)

Asia: pyytämänne lausunto koskien HE 175/2017 vp

Lausunto koskien Hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain ja tuulivoiman kompensaatioalueista annetun lain 6 §:n muuttamisesta (HE 175/2017 vp)

1. Eduskunnan kannanotto toteutuu vain oman kiintiön avulla eri teknologiamuodoille

Eduskunta edellytti hallituksen kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta antamassaan kannanotossa, samoin kuin Talousvaliokunta omassa mietinnössään, että ***mikäli tuki toteutetaan, kaikkien uusiutuviin energialähteisiin perustuvien teknologiamuotojen tulee voida siihen osallistua*.**

Käytännössä nyt esillä olevan hallituksen esityksen (HE) mukainen kilpailutus ohjaisi tuet tuulivoimalle. Tämä on muiltakin tahoilta tuotu esille.

Tuulivoiman nykyinen edullisuus tuotantomuotona käy selville myös Pöyryn työ- ja elinkeinoministeriölle 28.6.2017 laatimasta raportista *(Tarjouskilpailuun perustuva tuotantotuki).*

Miksi siis tuulivoimaa edelleen pitäisi tukea, jos se kerran on edullisin ns. uusiutuvan sähkön tuotantomuoto?

Tuulivoimarakentamisen *haittoja* ei ole HE:n esityksessä lainkaan pohdittu. Tämä on suuri puute, paitsi paikallisten melu-välke- ym. haittojen, myös mitattavien taloustieteellisten puutteiden kannalta (esim. kiinteistöjen todistettu arvonlasku tuulivoimarakentamisen lähialueella, haitat matkailulle, jne).

TV-KY: ry:n mielestä uusiutuvan energian tuotantomuotoja kilpailutettaessa, tuulivoiman mahdolliset hyödyt ja vastaavasti haitat tulee ottaa huomioon. Tämä tarkoittaa valtion (= kansalaisten eli veronmaksajien) kannalta eri tuotantomuotojen kustannus vs. hyöty-arvioinnin tekemistä. Tulee arvioida ainakin pitkän (n. 10-20 vuotta) tai keskipitkän (5-10 vuotta) hankkeiden kustannusvaikuttavuus, joissa otetaan huomioon myös tuulivoiman todennetut ympäristöhaitat, haittavaikutukset kiinteistöjen arvoon, ja tutkimuksen alla olevat terveyshaitat ja -riskit.

Valtion ja kuntien tulee käyttää samoja analyysimenetelmiä, huomioiden miten ja mihin hyöty vs. kustannukset kohdistuvat uusiutuvan energian rakentamisessa, ja erityisesti tuulivoimarakentamisessa.

Nyt tämä analyysi tyystin puuttuu lakiesityksestä.

Nykyisessä ehdotuksessa tuulivoimahankkeet menestyisivät ylivoimaisesti kilpailussa, koska tuulivoimaloiden korkeus ja teho ovat rajusti kasvaneet aikaisemmasta.

Aiempien 2-3 megawatin tuulivoimaloiden sijasta uusissa kaavasuunnitelmissa on jo 6-8 megawatin tuulivoimaloita. Pelkästään voimaloiden maisemavaikutus lentoestevaloineen ulottuu 40-50 kilometrin päähän, koska voimalat pyritään rakentamaan korkeimmille (= tuulisille) paikoille. Lisäksi meluvaikutukset

useiden kilometrien säteelle, kuten mittauksissakin on todettu (Akustiikkapäivät 2017). Minkäänlaista riippumatonta analyysiä edes jo nykyisin rakennettujen suurien tuulivoimaloiden vaikutuksiin tai esim. lähikiinteistöjen arvon romahtamiseen tai tuulivoimapakolaisuuteen ei ole Suomessa tehty.

Jotta kaikki uusiutuvan energian tuotantomuodot voisivat päästä esitetystä uudesta tuesta osallisiksi, esitetyssä laissa osa suunnitellusta 2 TWh tuotantomäärästä vähintäänkin on osoitettava kiintiö muille uusiutuvan energian tuotantomuodoille kuin tuulivoimalle, jotta muut uusiutuvan energian vasta kehittyvät tuotantomuodot eivät kilpailussa häviä jo lähtötilanteessa täysin tuulivoimalle, jota kilpailussa tuetaan jo ennestään kerätyillä valtavilla verotuilla.

Tuulivoimaloita voisi rakentaa, markkinaehtoisesti ilman tukia, jos/kun ne täyttävät melu- ja ympäristömääräykset, ja terveystutkimusten vaatimukset. Sama koskee merituulivoimaa, jolla on jo lähtökohtaisesti paremmat tuuliolosuhteet kuin maatuulivoimaloilla. Valtion ei ole syytä tukea tällaisia, jo valmiiksi kilpailukykyisiä hankkeita.

Siten muille uusiutuvan energian tuotantomuodoille tulisi laissa olla osoitettuna oma kiintiönsä, joka voisi olla suuruudeltaan esimerkiksi vähintään puolet tai muu tarkoituksenmukaiseksi katsottava määrä.

Kiintiöimisen mahdollisesti aiheuttamat lisäkustannukset kompensoituisivat, kun tuulivoimatukea koskevan kilpailun tiukentuessa tuulivoimatoimijoiden tarjoushinnat laskisivat. Tuulivoimayhtiöiden oman ilmoituksen mukaan rakentamista vailla olevia valmiita hankkeita on jo 10 000 megawatin edestä. Jos uusi laki johtaisi liian suuressa määrin tuulivoiman tukemiseen, muiden uusiutuvien sähkön tuotantomuotojen kehitys loppuu täysin tuen puuttuessa.

Suuri osa vireillä olevista tuulivoima-hankkeista on ulkomaalaisessa omistuksessa. Siten myös tuet siirtyvät ulkomaille. Kaikki tuulivoimaloiden koneistot tulevat ulkomailta. On syytä kysyä onko tämä Suomen ja suomalaisten veronmaksajien edun mukaista.

Epävarmassa maailmantilanteessa on turvattava kotimainen energia

Tukien tulisi kohdistua ennemminkin kotimaisen uusiutuvan energian tuotantoon ja kehittämiseen. Suomalaisten yritysten toiminta vaikeutuu. Suomi on jo jäänyt ulkomaalaisten tuulivoimayhtiöiden pelikentäksi, jolloin tukirahat vielä kasvavassa määrin menevät ulkomaille. Tämä ulkomaalaisen rahan alkuperä Suomen tuulivoimassa on iso kysymys. Kuten esim. Europolin selvityksistä tiedetään, vahvasti verovaroin tuetussa tuulivoimassa on Euroopassa liikkunut ns. harmaata, rikollisilla keinoilla hankittua rahaa, jonka alkuperää on vaikea jäljittää.

Ennen tukien hyväksyntää esitetyssä muodossa jouduttaisiin selvittämään, ettei harmaan talouden rahaa pääse markkinoille. Eurooppalainen tuulivoimaloita valmistava teollisuus on suurissa vaikeuksissa, jota osoittavat viimeaikaiset tuulivoimayhtiöiden kurssiromahdukset. Tämä todennäköisesti johtaa fuusioihin, investoijien, hankekehittäjien ja valmistajien entistä suurempaan yhteistyöhön. Viimeaikaiset investoinnit ja suorastaan raivokas lobbaus kuntapäättäjille ja asukkaille osoittaa, että Suomi koetaan vielä ”neitseellisenä” ympäristönä, johon asukkaat hyäksyvät tuulivoimaloita kun saavat roposia tuulivoimayhtiöiltä.

Kun entistä tehokkaampia, suurempia ja korkeampia tuulivoimaloita nyt jo myydään ja pystytetään Suomeen, myös niiden haittavaikutukset kasvavat. Ministeriöiden usean vuoden takaiset ohjeet, joissa otettaisiin huomioon paikallisten asukkaiden olosuhteet ja terveys, eivät ole enää alkuunkaan ajan tasalla. Niiden jälkeenjääneisyys kävi hyvin esille asiantuntijoiden esityksissä 26.8.2017 Akustiikkapäivillä. Tuulivoimaan liittyvä päätöksenteko on yhteiskunnallinen ongelma. Pienten paikkakuntien ja suurempienkaan organisaatioiden päättäjillä ei ole riittävää tietoa päätöstensä pohjaksi.

2. Tuulivoimarakentamisen etäisyysvaatimus huomiotta lakiesityksessä

Esitellessään viime marraskuussa uutta energia- ja ilmastostrategiaa hallitus toi esille aivan strategian julkaisuvaiheessa uuden linjauksen, joka oli tarkoitus ottaa mukaan strategiaan seuraavasti:

”Tuulivoimaloista aiheutuvien haitallisten vaikutusten minimoimiseksi tuulivoimarakentaminen pyritään ensisijaisesti keskittämään suuriin yksiköihin ja riittävälle etäisyydelle pysyvästä asutuksesta.”

Linjauksen mukaan lakiesitys olisi pitänyt rakentua mallille, joka suosisi entistä kauemmaksi asutuksesta rakennettavia voimaloita. Lakiesityksen kilpailutusmalli ei tätä toteuta. Nyt tuulivoimahankkeet, jotka sijoittuvat entistä lähemmäs olemassa olevaa asutusta ja infrastruktuurirakenteita, tulisivat pärjäämään muita paremmin kilpailussa, koska rakentamiskustannukset ovat lähellä asutusalueita pienemmät valmiiden teiden, sähkölinjojen, kuljetusten , ja pystytyksen helppouden vuoksi.

3. Lupavaatimus hakuedellytyksenä suosii tuulivoimaa

Lakiesityksen perustelujen mukaan (mm.3.3.) Sähkön tuottaja voisi osallistua tarjouskilpailuun tuulivoimalaa, biokaasuvoimalaa, puupolttoainevoimalaa, aurinkovoimalaa tai aaltovoimalaa koskevalla investointihankkeella, ” *joka on valmis toteutettavaksi*”. Edelleen lakiesityksen 30 § 1 mom. 6. kohdan mukaan sähkön tuottaja voi osallistua tarjouskilpailuun, jos ”laitoksen rakentamisen edellytyksinä olevat maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitetut asemakaava, tuulivoiman rakentamista ohjaava yleiskaava, suunnittelutarveratkaisu, rakennuslupa, toimenpidelupa ja mainitun lain 171 §:ssä tarkoitettu poikkeamispäätös ovat lainvoimaisia”. Perusteluihin sisältyvän arvion (4.1.8) mukaan v. 2018 Suomessa olisi noin 4000 MW valmiiksi luvitettuja tuulivoimahankkeita.

Edellä mainittu 30 §:n säännös merkitsee selvää etulyöntiasemaa tuulivoimahankkeille. Nyt odottamassa on hurja määrä tuulivoimahankkeita, joilla on jo lainvoimaisten kaavojen lisäksi lainvoimainen rakennuslupa, odottamassa uutta tukipäätöstä. Sen sijaan muilla uusiutuvan energian voimalahankkeilla on usein pitkät valmisteluajat eikä niillä vielä ole lainvoimaisia rakennuslupiakaan. Niiden osalta lakiesityksessä pitäisi säätää poikkeuksesta. Hakumenettelyssä ne eivät nyt ole lainkaan samassa lähtöasemassa tuulivoimahankkeiden kanssa. Jos tätä ei huomioida, nämä kotimaista työllisyyttä tuovat hankkeet tipahtavat auttamatta pois.

4. Tuulivoimalla ei päästä hiilidioksidin vähentämistavoitteisiin

Ilmaston suojelun kannalta Suomessa tuulivoimalla ei ole merkittävää osuutta nyt eikä jatkossakaan. Tärkein tavoite ilmaston kannalta olisi nimenomaan päästöjen vähentäminen. Tuulivoimalla ei ole missään selvityksessä osoitettu saatavan erityisiä päästöjen vähennyksiä. Esimerkiksi Saksan valtion on julkisuudessa esiintyneiden uutisten mukaan käyttänyt 200 miljardia euroa tuuli- ja aurinkonenergian tukemiseen vuodesta 2000 lähtien, mutta minkäänlaista hiildioksidipäästöjen vähennystä ei ole saavutettu. Siten tuulivoiman edistäminen on kallista mutta hyödyistä ei ole näyttöä. Kyseisen lakiesityksen perusteluissa päästötavoitteisiin pääsemistä ei olekaan korostettu lain vaikuttavuusarviossa.

5. Yhteenveto

Tuulivoima-kansalaisyhdistys haluaa tuulivoimarakentamisen osalta varmistaa, että asukkaisiin, luontoon ja kulttuuriympäristöön kohdistuvat haitat saadaan minimoitua. Katsomme, että yritystukiin kuuluvien tuulivoimatukien myöntäminen voidaan lopettaa, koska voimaloiden koko on jo valtavasti kasvanut ja toisaalta voimaloiden hankintahinnat ovat Euroopassa halventuneet. Tuulivoima on ilman tukiakin tulevina

vuosina kannattavaa ja siten toteutettavissa markkinaehtoisesti. Tuulivoiman merkitys on mitätön myös hiilidioksidipäästöjen vähentämisen kannalta. Lisäksi Suomen uusiutuvan energian tavoitteet saavutetaan hyvin ja jopa etuajassa muun muassa metsäteollisuuden uusien investointien kautta.

Tuulivoima-kansalaisyhdistys toteaa muun muassa edellä selvitettyihin epäkohtiin viitaten, että emme kannata kyseistä lakiesitystä nykymuodossa. Katsomme, että eduskunnan ei tulisi hyväksyä mainitunlaista lakia.

Kunnioittavasti,

Kalevi Nikula
FM, Puheenjohtaja
Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry

Puh. +358 400 441 049
Sähköposti kalleniku@gmail.com